

PLYNIEM AKO RIEKA

PRÍRODNÝ ŽIVEL... tragický, povznášajúci – a úplne nezabudnuteľný.

Bonnie Garmus, autorka románu *Hodiny chémie*

Plyniem ako rieka

SHELLEY
READ

Ljndeni

Plyniem ako rieka

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Shelley Read
Plyniem ako rieka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Plyniem ako rieka

Plyniem ako rieka

SHELLEY READ

Z angličtiny preložila Martina Antošová

Ljndeni

Richardovi a Kathryn,
mojim rodičom a majákom v tme,

Avery a Owenovi,
zdrojom mojej inšpirácie,

a Erikovi,
môjmu navždy

V istom okamihu povieš lesom,
moru, horám, svetu...
Teraz som pripravená.

Annie Dillardová

Prológ

Predstavte si, čo sa drží na temnom dne jazera. Trosky naplavené z rieky alebo vyhodené z lodí, postupne obrastené a zmäknuté. Rozmrzené ryby si tu plávajú a žijú svoje zvláštne životy ďaleko od rybárskych háčikov, v neoddeliteľnom splynutí dychu a pohybu. Predstavte si trsy jazernej buriny tancujúce ako vrtké ženy, keď ich nikto nesleduje. Postavte sa na okraj jazera, jemné vlny vám budú olizovať topánky a vy si pritom predstavte, ako blízko ste k svetu tichému a nezvyčajnému ako mesiac, mimo dosahu svetla, tepla či zvuku.

Môj domov je na dne jazera. Leží tam naša farma, obklopená bahnom, jej zvyšky na nerozoznanie od lodných vrakov. Pstruhy si elegantne plávajú v pozostatkoch mojej spálne a salóna, kde sme ako rodina sedávali každú nedeľu. Maštale a válovy hnijú. Zamotaný ostnatý drôt hrdzavie. Kedysi úrodná pôda nečinne leží ladom.

V učebniciach dejepisu možno vykreslia vytvorenie vodnej nádrže Blue Mesa ako heroický projekt, súčasť veľkolepej vízie, ako priviesť vzácnu vodu z prítokov rieky Colorado na vyprahnutý Juhozápad. Možno za tým boli dobré úmysly, ktoré spúťali kedysi divokú rieku Gunnison a prinútili ju stať sa jazerom, ale ja poznám celkom iný príbeh.

Stávala som v tomto úseku rieky Gunnison po kolená vo vode v časoch, keď sa ešte spenená valila cez moje rodné údolie, nad ktorým sa vypínala rozľahlá a opustená Veľká modrá divočina.

Pamätám si mesto Iola, ako ho každé ráno prebúdzała vôňa raňajok a rušný život na farmách a rančoch, ako vychádzajúce slnko osvetľovalo východnú stranu Hlavnej ulice a potom sa pomaly posúvalo na okraj mesta, cez železničné koľaje a školský dvor, aby rozžiarilo jediné okrúhle červeno-modré vitrážové okno maličkého kostola. Orientovala som sa vo svojom živote podľa tlmeného hvízdania o deväť dvadsaťdva, dve nula päť a päť štyridsaťsedem. Poznala som všetky skratky aj obyvateľov mesta a rovnako aj najstarší pokrútený strom neustále rodiaci tie najsladšie broskyne v našom rodinnom ovocnom sade. A poznala som tiež, možno lepšie než väčšina ľudí, smútok tohto miesta.

Tie dobré úmysly premiestnili iolský cintorín vysoko na kopec (dúfam, že každý náhrobný kameň členov mojej rodiny má pod sebou správne priradené príslušné pozostatky), kde leží dodnes za bielym železným plotom, poohýnaným a skrúteným od ťarchy snehu. Tie dobré úmysly inak zatopili celé mesto Iola v štáte Colorado.

Predstavte si mesto tiché, zabudnuté, hnijúce na dne jazera, ktoré bolo kedysi riekou. Ak vás to núti premýšľať nad tým, či sa odplavia radosti a zármutky, keď sa zdvihnú povodňové vody a pohltnú dané miesto, môžem vám povedať, že nie. Krajina našej mladosti nás stvorila a my si ju nesieme v sebe, opradenú tým, čo nám dala aj vzala, aby nás ďalej formovala, aby mala dosah na to, kým sa staneme.

ČASŤ I

1948 – 1949

Jeden

1948

Nebol naňho veľmi pekný pohľad.

Aspoň nie na začiatku.

„Prepáč,“ ozval sa mladý muž a špinavým palcom a ukazovákom potiahol okraj svojej ošúchanej červenej čiapky so šiltom. „Dostanem sa tadiaľto k nocľahárni?“

Bolo to takéto jednoduché. Táto obyčajná otázka od ušpineného cudzinca kráčajúceho po Hlavnej ulici práve vo chvíli, keď som prišla na križovatku s ulicou North Laura.

Montérky a ruky mal čierne ako uhoľ. Predpokladala som, že išlo o mazivo na nápravy alebo vrstvy špiny z polí, hoci na oboch možnosti boli až príliš tmavé. Aj na lícach mal šmuhy. Pod stekajúcimi kvapkami potu sa mu leskla opálená pokožka a spod čiapky vytŕčali rovné čierne vlasy.

Jesenný deň sa začal celkom obyčajne ovsenou kašou a volskými okami, ktoré som chlapom pripravila na raňajky. Nevšimla som si nič nezvyčajné, ani keď som sa neskôr šla postarať o domáce práce a o poslušné zvieratá v ohradách. Na chladnom rannom

vzduchu som naoberala dva košíky neskorých broskýň a ako každý deň som nasadla na bicykel a ťahajúc za sebou rozheganý vozík rozniesla donášky a potom sa vrátila domov uvariť obed. Pochopila som však, ako sa pod všednosťou ukrýva to nevšedné, podobne ako hlboký a tajomný svet pod hladinou mora.

„Tadiaľto sa dostaneš všade,“ odvetila som.

Nesnažila som sa byť vtipná ani upútať jeho pozornosť, ale spôsob, akým zastal, a jemný náznak úsmevu na jeho tvári dokazovali, že moja odpoveď ho pobavila. Keď sa na mňa takto pozerál, rozochvel sa mi z toho žalúdok.

„Chcela som tým povedať, že toto je ozaj malé mesto,“ pokúsila som sa uviesť veci na pravú mieru a objasniť mu, že nie som ten typ dievčaťa, ktoré si chlapci všímajú alebo zastavujú niekde na rohu ulice, aby sa naň usmievali.

Oči toho cudzinca boli tmavé a lesklé ako havranie krídla. A láskavé – to si pamätám presne, od prvého zbežného pohľadu až po ten posledný. Láskavosť, ktorá akoby pramenila z jeho vnútra a valila sa z neho von ako voda z pretekajúcej studne. Chvíľku si ma obzeral, stále sa pritom usmieval, potom znova potiahol za okraj svojej šiltovky a pokračoval v ceste k ubytovni Dunlapovcov takmer na konci Hlavnej ulice.

Tento jediný rozpadajúci sa chodník však skutočne viedol všade. Okrem ubytovne Dunlapovcov sme tam mali aj hotel Iola pre nóbl ľudí a zozadu pripojený hostinec pre tých, čo holdovali alkoholu, Jerniganovu čerpaciu stanicu, železiarstvo aj poštu, kaviareň stále voňajúcu kávou a slaninou a tiež Chapmanov obchod s potravinami, s lahôdkarským pultom a až priveľkou zásobou klebiet. Na západnom konci toho všetkého stál vysoký vlajkový stožiar medzi budovou školy, do ktorej som kedysi cho-

dila, a kostolom s bielym dreveným obložením, v ktorom naša rodina sedávala – patrične vyparádená – každú nedeľu, kým ešte žila matka. Za ním sa Hlavná ulica náhle končila prudkým svahom, ako keď krátku vetu ukončí bodka.

Šla som rovnakým smerom ako ten cudzinec – vytiahnuť brata z drevenej budy za čerpacou stanicou, kde hrával poker –, ale nemala som v úmysle kráčať mu rovno v päťách. Zastala som na rohu a zatienila si oči pred popoludňajším slnkom, aby som si ho mohla obzrieť, zatiaľ čo on pokračoval v ceste. Šiel pomaly, nenútene, akoby jeho jediným cieľom bolo urobiť ďalší krok. Ruky sa mu pohojďovali pozdĺž tela a hlava akoby sa hýbala v o trochu pomalšom rytme. Špinavé biele tričko mu pod trakmi montérok tesne obopínalo hrud'. Bol štíhly a mal svalnaté plecia, ako mávajú nájomní robotníci.

Akoby cítil môj pohľad, náhle sa otočil a ušpinenú tvár mu rozžiaril úsmev. Až som zalapala po dychu, keď ma takto pristihol, ako naňho zízam. Nával tepla ma poštekľil na krku. Potiahol si čapicu tak ako predtým, obrátil sa a pokračoval v ceste. Hoci som mu nevidela do tváre, bola som si celkom istá, že sa stále usmieva.

Teraz už viem, že to bol osudový okamih. Pretože som sa mohla otočiť, zamieriť späť po North Laure domov pripraviť večeru, nechať Setha, nech sa vráti na farmu sám, nech sa dotacká do dverí rovno pred ocka a strýka Oga a nech si to peklo, čo nastane, aj sám vyžerie. Mohla som prejsť na druhú stranu Hlavnej, aby nás oddeľoval aspoň rad žltých topoľov a sem-tam nejaké auto. Lenže ja som ostala na tom istom chodníku, a tým sa zmenilo úplne všetko.

Namiesto toho som urobila jeden pomalý krok vpred a potom

ďalší, intuitívne cítiac dôležitosť každého rozhodnutia zodvihnúť nohu, posunúť ju vpred a znovu položiť na zem.

Nikdy so mnou nikto nehovoril o téme príťažlivosti. Keď zomrela moja matka, bola som ešte príliš malá, takže do týchto tajomstiev ma zasvätiť nestihla. No aj tak si neviem predstaviť, že by sa so mnou o ne bývala podelila. Bola to tichá, poriadna žena, extrémne oddaná Bohu a tomu, čo sa od nej očakávalo. Z toho, čo si pamätám, milovala môjho brata aj mňa, ale svoju lásku dávala najavo iba v rámci prísne nastavených hraníc a vychovávala nás v smrteľnom strachu z toho, ako obstojíme v súdny deň. Občas som naskrátko zahliadla jej starostlivo ukrývanú vášeň, keď sa čiernou gumenou ťapkou na muchy odviazala na našich zadkoch, či v sotva badateľných stopách po rýchlo utretých slzách, keď vstala po modlitbe, ale nikdy som ju nevidela pobožkať alebo čo i len raz objatť môjho otca. Hoci moji rodičia stáli na čele rodiny aj farmy ako schopní a spoľahliví partneri, nikdy som nebola svedkom toho, že by medzi nimi bola prítomná láska, aká býva medzi mužom a ženou. Bolo to pre mňa ako neznáme územie bez mapy.

Až na toto: Tesne po svojich dvanástych narodeninách som sa za pochmúrneho jesenného súmraku dívala z okna salóna, keď šerif Lyle zastavil svoje dlhé čierne-biele auto na mokrej štrkovej príjazdovej ceste a váhavo pristúpil k môjmu otcovi na dvore. Cez sklo zahmlené od môjho dychu som videla, ako sa ocko pomaly zložil na kolená priamo do dažďom čerstvo rozmočeného blata. Vyzerala som matku, bratranca Calamusa a tetu Vivian, ktorí šli zaviezť broskyne do Canyon City na druhej strane priesmyku a mali sa vrátiť už pred niekoľkými hodinami. Aj môj otec ich vyčkával a ich neprítomnosť ho tak znervózňovala, že strávil celý večer hrabaním mokrého lístia, ktoré by inak nechal hniť na tráve počas celej

zimy. Keď sa ocko zrútil pod ťarchou Lyleových slov, moje mladé ja okamžite pochopilo dve nesmierne pravdivé skutočnosti: to, že tí traja sa už nikdy nevrátia domov, a to, že môj otec moju matku miloval. Nikdy nedávali najavo svoju lásku a ani so mnou o nej nehovorili, ale vtedy som si uvedomila, že ju poznali, svojím vlastným, nenápadným spôsobom. Ich sotva postrehnuteľný vzťah – a tiež strohý, vecný pohľad, s akým môj otec neskôr vošiel do domu a záduchovo Sethovi a mne oznámil správu o matkinej smrti – ma naučil, že láska je súkromná záležitosť, o ktorú sa majú starať, či dokonca nad ktorou majú i smútiť, výlučne dve bytosti. Patrí len im a nikomu inému, ako tajný poklad, akási intímna báseň.

Okrem tohto som nevedela nič, najmä nie o počiatkoch lásky, o tej nevysvetliteľnej príťažlivosti k niekomu druhému, o tom, prečo niektorí chlapci môžu prejsť okolo vás bez povšimnutia, ale ten ďalší vás bude priťahovať rovnako nepopierateľne ako gravitácia, a od toho momentu už necítite nič iné, iba túžbu.

Ako sme tak kráčali, ja a ten chlapec, po tom istom úzkom chodníku v tej istej chvíli v tom istom bezvýznamnom malom coloradskom meste, vzdialenosť medzi nami bola sotva pol bloku. Sledovala som ho a uvažovala, že nech už prišiel odkiaľkoľvek, z akéhokoľvek miesta a s akýmikoľvek skúsenosťami, obaja sme prežili svojich sedemnást rokov života – on možno o trochu viac, možno o trochu menej – absolútne netušiac o existencii toho druhého. A teraz, v tejto chvíli, sa z nejakého dôvodu naše životy preťali rovnako, ako sa pretínali North Laura s Hlavnou.

Srdce sa mi rozbúšilo, keď sa vzdialenosť medzi nami zmenšila z troch domov na dva, potom na jeden, a uvedomila som si, že postupne spomaľoval.

Netušila som, čo mám urobiť. Ak by som tiež spomalila,

vedel by, že sa od neho vzdávajú a venujem cudzincovi priveľkú pozornosť. No ak by som pokračovala ďalej v ceste rovnakým tempom, rýchlo by som ho dostihla. A čo potom? Alebo ešte horšie, obišla by som ho a potom by som cítila jeho spaľujúci pohľad na vlastnom chrbte. Iste by si všimol moju neohrabanú chôdzu, holé nohy a obnosené kožené topánky, moje staré hnedé školské šaty, z ktorých som už vyrástla, a tuctové rovné hnedé vlasy, neumyté od nedeľného kúpania.

Tak som teda spomalila. Akoby sme boli spojení nejakým neviditeľným povrazom, aj on spomalil. Spomalila som ešte, on tiež, sotva sa pohyboval. Vtom celkom zastal. Nemala som na výber, urobila som to isté, a tak sme tam teda stáli ako dve bláznivé sochy rovno na Hlavnej ulici.

Ani sa nepohol. Zo žartu, vytušila som. Stála som tam ako prikovaná od strachu a z nerozhodnosti, a tiež zmätená prvými záchvevmi túžby. Poznala som toho chlapca iba zopár minút a stretla som ho necelý blok odtiaľ, no aj tak mi už z neho žalúdok poskakoval ako kamienky v potoku.

Nepočula som za sebou doktorovu kyprú manželku ani ocelové kolieska jej detského kočíka. Keď sa mi pani Bernettová so svojím batolaťom odrazu zjavila po boku a pokúšala sa ma obísť, vyplašila som sa ako veverička.

Pani Bernettová sa na mňa podozrievavo usmiala. Natenko vytrhané obočie jej poskočilo naznačujúc nevyslovenú otázku, zatiaľ čo iba stroho vyštekla: „Torie.“

Sotva som jej zvládla slušne pokývnuť hlavou, nevedela som si spomenúť ani na meno jej dieťaťa či načiahnúť sa, aby som mu priateľsky postrapatila blondé vlasy.

Cudzinec urobil jeden kradmý krok bokom, aby pani Ber-

nettová mohla prejsť. Zvedavo si ho premerala odhora nadol a nevýrazne sa usmiala, keď pozdvihol čiapku a vyslovil: „Madam.“ Zamračene sa za mnou obzrela, akoby sa jej nedarilo rozlúsknuť nejakú hádanku, napokon sa obrátila a pokračovala kolísavou chôdzou smerom na okraj mesta.

Ten chlapec a ja sme skutočne boli ako nejaká hádanka. A tá hádanka znela: Čo má spoločný osud, hneď ako sa to zviaže dohromady? Odpoveď: Bábky na rovnakom povrázku.

„Victoria,“ povedal s nádychom nenútenej dôvernosti, keď sa konečne otočil a stál rovno predou mnou. „Prenasleduješ ma?“ Teraz bol rad na ňom, aby bol za bystrého. Uškrnul sa na vlastnej vtipnej poznámke rovnako pobavené ako predtým na tej mojej, ktorú si vyložil nesprávne.

Zakotkala som sa ako dieťa prichytené pri krádeži drobnej mince, než som sa zmohla na úsečné: „Nie.“

Prekrížil si opálené ruky na hrudi a nič nevrazil. Nevedela som posúdiť, či premýšľa nad svojou otázkou alebo nado mnou. Alebo možno nad súhrou daných okolností.

Keď som už nemohla vydržať to ticho, vystrela som sa a s predstieraným pokojom sa ho opýtala: „Odkiaľ poznáš moje meno?“

„Dávam pozor,“ odvetil. Bol priamy, no napriek tomu istým spôsobom zdržanlivý. „Victoria,“ zopakoval pomaly, akoby pre čisté potešenie z toho, ako sa mu slabiky prevaľujú v ústach. „Meno vhodné pre kráľovnú.“

Ten šarm bol v rozpore s jeho neupraveným vzhľadom a napriek mojej najlepšej snahe o odmeranosť si všimol, že si to myslím. Jeho tmavé oči ma vyzvali ešte skôr, než to stihol vysloviť, keď zrazu povedal: „Nechceš ísť so mnou? Myslím priamo tuto,“ ukázal vedľa seba, „ako sa patrí?“

Otáľala som, lebo áno, chcela som kráčať vedľa neho, no jednako mi v tom bránila slušnosť či nepredstieraná dievčenská rozpačitosť. Alebo to možno bola akási predtucha. „Nie, vďaka,“ odvetila som, „nemôžem... teda... nepoznám ani len tvoje...“

„Wil,“ skočil mi do reči. „Wilson Moon.“ Nechal svoje celé meno na chvíľu doznievať v mojich ušiach, potom sa ku mne priblížil a bez zaváhania mi podal ruku. „Je mi potešením zoznámiť sa s vami, slečna Victoria.“ Odrazu veľmi zvážnel a čakal, že urobím krok vpred do priestoru medzi nami a vložím svoju ruku do tej jeho, ktorú mal ešte stále natiahnutú

Znepokojená som zaváhala a potom sa uklonila. Neviem, kto z nás bol viac prekvapený. Neuklášala som sa od čias, keď som ešte ako malé dievčatko navštevovala nedeľnú školu, ale to gesto mi v tej chvíli pripadalo ako jediná vec, ktorú môžem urobiť. Tak veľmi som sa bála dotknúť jeho ruky. Okamžite som si pripadala hlúpo a očakávala som, že sa rozosmeje, ale neurobil tak. Mierne úšklabok na jeho tvári sa zmenil na široký, žiarivý, úprimný úsmev, ale ani v najmenšom nie posmešný. Chápavo prikývol, stiahol ruku, nechal ju vkĺznuť do vrečka svojich špinavých montérok a pokojne na mňa hľadel.

Vtedy, keď som tam stála ako prikovaná jeho upreným pohľadom, som tomu ešte nerozumela, ale neskôr som prišla na to, že Wilson Moon nevnímal čas tak, ako ho vnímala väčšina ľudí. A okrem toho aj zopár iných vecí, keď už sme pri tom. Nikdy sa neponáhľal, nikdy sa s ničím nervózne nepohrával v prstoch a dlhé mlčanie medzi dvoma ľuďmi mu nikdy nepripadalo trápne natoľko, aby ho potreboval vyplniť táraním. Málokedy sa pozeral do budúcnosti a ešte menej do minulosti, ale prítomný okamih pevne držal v oboch rukách a kochal sa jeho detailmi. Bez ospravedlňovania

sa a bez pocitu, že by to malo byť nejako inak. Keď som vtedy stála na Hlavnej ulici, ešte som nič z toho nemohla vedieť, ale čoskoro som sa priučila jeho múdrosti a časom som sa naučila využiť ju vo chvíľach, keď som ju najviac potrebovala.

Takže áno, v to októbrové popoludnie som zmenila svoju odpoveď a prijala pozvanie kráčať bok po boku po Hlavnej ulici s chlapcom menom Wilson Moon, ktorý už pre mňa nebol cudzincom.

Aj keď bol náš rozhovor iba obyčajnou výmenou zdvorilostných poznámok a prechádzka krátka – len k Dunlapovcom a hore po zošliapaných schodoch na verandu –, ani jeden z nás sa nechcel rozlúčiť. Zostala som tam stáť s ním v obitých dverách a búšilo mi pritom srdce.

Wil mi o sebe nepovedal veľa. Dokonca aj keď som sa ho opýtala, či sa jeho meno Wil, skrátene od Wilson, píše s jedným alebo s dvomi l, iba pokrčil plecami a odvetil: „Ako chceš.“ Jediné, čo som sa o Wilsonovi Moonovi toho dňa dozvedela, bolo, že pracoval v uhoľných baniach v Dolores a ušiel odtiaľ.

„Skrátka som už mal toho miesta plné zuby,“ skonštatoval. „Bež,“ našepkával mi nejaký hlas v mojom vnútri. „No tak, choď.“ Vravel, že vozne s uhlím smerujúce na trať z Duranga do Silvertonu boli naplnené a pripravené na vyzdvihnutie, a keď sa ozvala píšťalka, znelo to, akoby ho volala, dlho, prenikavo a naliehavo. Vedel len to, že tie vozne idú niekam inam, než kde sa práve nachádzal. A keď sa vlak pomaly s rachotom pohol vpred, vybehol po hrdzavom rebríku na jeden z vozňov a vyskočil na teplú čiernu vrstvu uhlia. Šéf ho zbadal a rozbehol sa za vlakom, kričal, nadával a zúrivo mával čiapkou. Čoskoro sa však predák aj uhoľné bane celkom stratili v diaľke a Wilson Moon obrátil tvár k vetru.

„Ani si nevedel, kam mieriš či kde skončíš?“ čudovala som sa.

„Na tom až tak nezáležalo,“ odvetil. „Každé miesto je rovnako dobré ako hocijaké iné, či nie?“

Jediné miesto, ktoré som kedy poznala, bola Iola a okolité územie pozdĺž širokého, rovného úseku rieky Gunnison. Mestečko sa krčilo na úpätí Veľkej modrej divočiny na južnej strane a do neba sa týčiacich Jeleních hôr na západe a severe. Pozdĺž brehu rieky smerom na východ sa ako dlhý chvost rozprestierala mozaika fariem a rančov. Môj brat a ja sme sa narodili na farme, ktorú môj ocko zdedil po svojom otcovi, vo vysokej kovovej posteli zaberajúcej polovicu svetlozltej izby pripojenej k zadnej časti domu. Izby, ktorá slúžila iba na rodenie detí a pre návštevy, až kým k nám po nehode neprišiel bývať strýko Og. Naša farma nebola ničím výnimočná, nebola ani veľmi veľká, iba devätnásť hektárov vrátane stodôl, domu a dlhokánskej štrkovej príjazdovej cesty. No od stodoly až po zadný plot na našom pozemku rástol jediný broskyňový sad v celom gunnisonskom okrese a plody v ňom dozrievali veľké, ružovkasté a sladké. Východnú hranicu nášho pozemku tvorili kľukaté brehy Vrbového potoka. Voda v ňom bola ľadovo svieža od horského snehu a celá nadočkáva rozliať sa na naše stromy a skromné hriadky zemiakov a cibule. V noci mi rieka spievala uspávanú za oknom mojej spálne, tíšila ma k oddychu v posteli s ozdobným dreveným rámom, v ktorej som dovtedy prespala takmer každú noc svojho života. Východ slnka nad vzdialenou horou Tenderfoot a dlhé hviezdania troch vlakov denne prechádzajúcich cez stanicu na okraji mesta mi slúžili ako tie najspoľahlivejšie hodiny. Presne som vedela, ako vždy v zime popoludňajšie slnko šikmo zasvieti cez malé kuchynské okno a na dlhý borovicový stôl. Vedela som, že krókusy

a fialové ostrôžky budú každú jar prvé poľné kvety, ktoré sa vynoria na našej farme, a kypriny a zlatobyle budú zasa tie posledné. Vedela som, že pri každom vyliahnutí podenky sa znesie na riekú tucet lastovičiek a že práve to bude tá chvíľa, keď skočí ockovi na udicu dúhový pstruh. A vedela som, že tie najpruďšie búrky, temné a zlovestné ako sám diabol, takmer vždy prichádzali spoza vrcholkov hôr na severozápade a že tesne pred tým, ako sa na oblohe rozpúta peklo, stíchnu všetky spevavé vtáky, krkavce a straky.

Takže nie, v mojej mysli nebolo každé miesto rovnako dobré ako hocikaké iné a premýšľala som, prečo sa mi zdá, že tento chlapec netuší nič o domove.

„A tvoje veci?“ opýtala som sa, fascinovaná životom tuláka.

„To isté,“ pokrčil plecami a usmial sa, akoby vedel o majetku niečo, čo som ja nevedela a čo sa nakoniec aj potvrdilo. Naučil ma, aký skutočný môže byť život zbavený všetkého, oprostený len na to najzákladnejšie, a že okrem odhodlania žiť ďalej nezáleží takmer na ničom. Ak by mi to bol povedal vtedy, nebola by som schopná uveriť mu. Lenže čas hrá svoju hru.

Nenapadala mi žiadna výhovorka, prečo by som ho mala nasledovať k Dunlapovcom. Aj keby som nebola v spoločnosti cudzieho chlapca, dievčatá nechodievali do nocľahárne bez patričného dôvodu a dôveryhodného sprievodu. Navyše sa už blížil čas večere a mňa ešte čakala nepríjemná úloha vytiahnuť Setha z herne pok-ru a dostať ho domov skôr, ako sa vráti ocko, potom čo doviaže seno pána Mitchella.

Povzdychla som si, aby som nenápadne naznačila, že je čas rozlúčiť sa. „Nuž...“ hlesla som, ale nevydala som sa na odchod. Asi som očakávala, že pochopí narážku a urobí ďalší krok, on

však ďalej iba uvoľnene stál, usmieval sa na mňa a občas sa pozrel na oblohu, akoby niečo čítal v podvečerných chumáčovitých oblakoch.

„Myslím, že už radšej pôjdem,“ vyslovila som napokon. „Nachystať večeru a tak.“

Wil sa znova zadíval na oblohu a potom sa ma opýtal, či by som sa s ním na ďalší deň stretla, ukázala mu mesto a dala si s ním kúsok koláča alebo niečo také.

„Napokon,“ dodal, „si jediný človek, ktorého v tomto malom meste poznám.“

„Veď ma nepoznáš,“ odvetila som. „Teda aspoň nie veľmi.“

„Isteže poznám.“ Zažmurkal. „Si slečna Victoria, kráľovná Ioly.“ Zohol sa a zakrúžil rukou imitujúc poklonu členke kráľovskej rodiny a ja som sa rozosmiala. Potom sa narovnal a hľadel na mňa tak dlho, až som si myslela, že sa roztopím ako čokoláda v posledných lúčoch slnka dopadajúcich nízko na verandu. Nič nepovedal, ale pripadalo mi, akoby o mne vedel všetko možné aj nemožné. Podišiel bližšie. Prvýkrát som zhlboka vdýchla jeho vôňu, pižmovú, prenikavú a tak zvláštne lákavú. A na okamih som sa zahľadela do jeho bezodných tmavých očí.

Ako môže človek prežiť sedemnášť rokov a pritom vôbec nemyslieť na to, či ho niekto pozná? Nikdy predtým mi nenapadlo, že by mi niekto mohol vidieť do duše. Stála som na zaprášených schodoch ubytovne a cítila sa úplne priehľadná, akoby ma niekto držal proti svetlu. Nič také som si nevedela ani len prestať, kým som nestretla Wilsona Moona.

Nesmelo som ustúpiť o krok vzad a potom som súhlasila, že sa s ním stretnem na ďalší deň. Túžila som s ním byť viac, ako keď človek túži po slnku príliš dlho ukrytom za oblakmi. No skôr,

ako sme sa stihli dohodnúť – vybrať si čas, miesto a dôvod stretnutia –, z Hlavnej ulice na mňa zavolať známy hlas a zasiahol ma ako úder kameňom.

„Torie!“

Uprostred Hlavnej ulice stál môj brat Seth, kolísal sa a v ľavej ruke zvieral hrdlo hnedej pivovej fľaše.

„Torie, chod' preč od toho špinavého sukinho syna!“ zvolal zle artikulujúc, ukázal na Wila fľašou a vyšplechol pritom tmavé škvrny piva po prašnej ceste.

„Môj brat. Je opitý,“ vysvetlila som s povzdychom Wilovi a rýchlo sa obrátila. Zbehla som po schodoch ubytovne Dunlapovcov, nahnevane za sebou kričiac: „Musím ísť,“ a utekala za Sethom, aby nestihol narobiť nejaké problémy.

„Kto je ten bastard?“ zavrčal Seth s cigaretou medzi perami. Otázku pritom smeroval skôr na Wila ako na mňa.

„Nikto,“ odvetila som. Tlačila som Setha pred sebou po ulici, rukami ho držala za plecia, akoby som v nich zvierala opraty zdráhajúceho sa mula, a viedla ho ku križovatke ulíc North Laura a Hlavnej. Hoci bol Seth o viac než rok mladší, okolo svojich pätnástych narodenín ma prerástol a odvtedy za šesť mesiacov vyrástol ešte o ďalších päť centimetrov. Minimálne. Nebola som však vysoká a v porovnaní s inými chlapcami v jeho veku bol Seth stále nízky a robustný. Telom aj povahou pripomínal boxera. S námahou som sa ho snažila dostať z Wilovho dohľadu a preč od ďalších prizierajúcich sa ľudí až domov.

„Len nejaký chlapec pýtajúci sa na cestu, to je všetko,“ klamala som, hoci ani nie pred pätnástimi minútami to bola pravda. „Iba tadiaľto prechádza.“

„Tmavý sukin syn...“

„Smrdíš, Seth,“ prerušila som ho. „Horšie ako ohrada pre prasce, pri ktorých by si mal byť, keď príde ocko.“

„Seriem na otca,“ zamrmal s gurážou opilca, zhlboka si potiahol z cigarety a potom ju odhodil na cestu.

„Aspoň raz urob, čo sa ti vraví, a ušetríš nás všetkých zbytočných hádok,“ povedala som a zašliapla som ohorok jeho cigarety. Obzrela som sa ponad plece a zbadala, ako Wil stále stojí na verande ubytovne a číta si ma ako nejaký tajomný príbeh.

„Skôr tie prasatá vyletia z toho chlieva plného sračiek, než ja začnem poslúchať tvoje rozkazy, dievčatko. Nemysli si, že môžeš...“

„Sklapni, Seth,“ vzdychla som si. „Jednoducho už sklapni.“ Nemohla som počuť už ani slovo. Práve v tej chvíli som ho úplne nenávidela, dokonca viac ako kedykoľvek predtým. Moja nevôľa už vtedy mala čo do činenia s Wilom. Už dlho predtým súvisela s ockom, strýkom Ogom, a tiež s mamou, bratrancom a tetou, na ktorých som pomaly zabúdala. Moja nenávisť k Sethovi však bola väčšinou surová a naježená ako bodliak, ktorý bol každým dňom našich životov o čosi pichľavejší.

Začala som ho tlačiť do chrbta celou svojou silou. Dostal ranu a zatackal sa dopredu. Potom ďalšiu, zahrešil. Celou cestou skuvíňal a chľastal pivo, ale ani raz sa nebránil. Možno bol príliš opitý, aby ho to vôbec trápilo, alebo možno vedel rovnako dobre ako ja, že kým slnko zájde za horský hrebeň, musí byť v ohrade s prasaťami.

Odbočili sme na North Lauru. Na jej slepom konci sa cez trávu vinula tenká vyšliapaná cestička k našej farme, prechádzajúca okolo výbežku borovicami obrasteneho pozemku bláznivej Ruby-Alice Akersovej a cez široké trávnaté pole. Bola to najkratšia trasa medzi našou farmou a mestom a so Sethom sme po nej šli

spolu už tisíckrát. Keď sme boli deti, mama dala vždy Sethovi za úlohu, aby na mňa dohliadal po ceste tam aj späť, aj keď bol mladší a oveľa menej zodpovedný – jednoducho preto, lebo bol chlapec. Keď už sme boli starší, dávala som pozor ja naňho, nie preto, že by mi to bol niekto povedal, ale preto, lebo som musela, kvôli sebe rovnako ako kvôli nemu, a tiež kvôli ockovi. No akokoľvek som sa snažila, nemohla som Setha uchrániť pred jeho vlastným konaním, a už som mala toho snaženia fakt plné zuby.

Hnala som ho po cestičke – strkala som doňho, on sa potkýnal a nadával. Potom z ruky pustil pivovú fľašu. Skôr ako som stihla zaregistrovať, že mám tú fľašu pod nohami, šliapla som rovno na ňu a prevalila sa dopredu. Setha som pritom postrčila k zemi a ja som tvrdo dopadla do prachu na pravý bok a lakeť. Také maličkosti: uvoľnené zovretie ruky opitého chlapca, spadnutá fľaša, vyvrtnutý členok, roztrhnutý rukáv na šatách. Často je to však práve drobný osudový zvrat, ktorý zmení naše životy najviac – blížiac sa hvízdanie vlaku s uhlím, otázka od cudzinca na križovatke, hneď fľaša ležiaca na zemi v prachu. Aj keby sme sa snažili presvedčiť samých seba o opaku, okamihy, ktoré nás menia, sa nedajú starostlivo vyberať a odtrhnúť ako tá najzrelšia a najkrajšia broskyňa z konára. Na nekonečnej namáhavej ceste k sebe samým zbierame úrodu, ktorá je nám daná.

Chvíľku som dezorientovaná ležala v prachu na zemi. Seth sa slabo zasmial a potom stíchol. Od členka mi vystreľovala bolesť. Ako som opatrne zdvíhala hrud' zo zeme, odrazu sa podo mňa zasunuli Wilove ruky s istotou ženícha zdvíhajúceho do náručia svoju nevestu. A hoci tam nebol žiaden prah – iba pole so zvädnutou zlatobyľou a vysokou suchou trávou –, pamätám si ten moment ako náš začiatok. Nevylakala som sa pri jeho dotyku, neprotes-

tovala som, keď ma jemne vzal do náručia, s ľahkosťou zodvihol a privinul k svojej od uhlia ušpinenej hrudi. Nepokúšala som sa hlúpo kráčať s vtedy už opúchajúcim členkom.

„Sledoval si ma,“ poznamenala som rozhodne.

„Hej.“ To bolo všetko, čo povedal. Pozrel sa na Setha ležiaceho na boku v bezvedomí na kraji cestičky. „Čo urobíme s ním?“ opýtal sa Wil.

„Nič, dofrasa,“ odvetila som na jeho pobavenie. *Nič, dofrasa*, zopakovala som si v duchu, šokovaná vlastnou rebéliou: výberom slov aj ich významom. Nechám svojho brata spať v špine na zemi a sama sa nechám odniesť v náručí tohto cudzinca.

Zachvela som sa. Či to bolo od bolesti, od hnevu, alebo to boli prvé záchvevy lásky, neviem. Možno všetko dohromady, ale moje telo sa triaslo, akoby ma Wil vytiahol zo zamrznutého rybníka. Vykoľil a ja som sa rukami držala jeho šlachovitého krku. Hlava sa mu pri tom ťahaní mierne pohybovala, akoby súhlasne prikyvoval. V jeho náručí som si pripadala ľahká ako dieťa, a tiež taká dôverčivá. Vôbec sa to na mňa nepodobalo, takto ochotne prijať od niekoho pomoc a ochranu, nemať žiadne veľké podozrenia voči zámerom nejakého cudzieho chlapca. A predsa, to dievča v jeho náručí, to som bola ja. Šli sme po cestičke, po ktorej som chodievala celý svoj život, ale zrazu to bolo iné, nič také som dovtedy nepoznala a cítila som, ako sa všetko okolo mňa nepatrne zmenilo. Môj otec už možno čakal na farme a strýko Og s najväčšou pravdepodobnosťou sedel vo svojom invalidnom vozíku pri okne alebo na verande, ako to robieval väčšinu dní – obaja mohli byť svedkami toho, ako ma tento cudzinec niesol cez pole. No po rokoch strachu pred otcovým úsudkom a hnevom strýka Oga mi teraz bolo jedno, čo by si mohli pomyslieť alebo ako by mohli zareagovať. V porov-

naní s nekonečným objatím a Wilovým náručím sa ocko, strýko Og, autorita a slušné správanie akosi scvrkli. Dokonca aj okolité hory či dôsledky môjho konania mi pripadali bezvýznamne malé.

V to ráno som odišla z domu ako obyčajné dievča v obyčajný deň. Ešte som síce nevedela rozpoznať, aká nová mapa sa to vo mne rozprestrela, ale vedela som, že sa vraciam domov celkom neobyčajná. Cítila som sa tak, ako sa asi museli cítiť bádatelia, o ktorých som sa kedysi učila v škole, keď zo zdanlivo nekonečného mora spozorovali vzdialenú záhadnú pevninu. Odrazu som bola Magalhãesom vo svojom vnútri a netušila som, čo som objavila. Položila som si hlavu na Wilovo široké plece a premýšľala, odkiaľ prišiel, kto boli jeho predkovia a ako dlho vlastne nejaký tulák zostáva na jednom mieste.

Dva

Objavil sa pred nami biely dom, potom polorozpadnuté kuríny, ohrada pre prasatá a zaplátaná sivá stodola, v ktorej bolo uložené náradie, veľké koše a tiež náš valach Abel. Od leta pred tou nehodou žiadna z budov ani ploty neboli natreté. V skutočnosti bolo odvtedy na farme o máločo dobre postarané. A teraz, o päť rokov neskôr, bez môjho bratranca Calamusa, ktorý mal na starosti údržbu, a bez matky, ktorá mu diktovala, čo treba robiť, sa z farmy, kedysi bielej ako plátno, stalo skôr plátenné vreco na zemiaky. Zmena nastávala tak postupne, že som si ju naplno neuvedomila až do toho okamihu, keď som sa pokúšala vidieť ten výjav tak, ako ho asi videl Wil. Na tej farme bol celý môj život, a keď ju prvý raz zbadal, pripadala som si otrhaná a vyčerpaná.

Chcela som povedať: „Toto v skutočnosti nie sme my... teda, nie som to ja... to len... stala sa nehoda a...“ A predsa, dôkaz stál pred nami ako konečné vyhlásenie o úpadku mojej rodiny. Okrem schátraných budov tu bol môj opitý brat ležiaci za nami na zemi v prachu a teraz už aj hrdzavý nákladiak môjho otca prichádzajúci s rachotom po dlhej príjazdovej ceste. Keď ocko vystúpil z dverí na strane vodiča

a zúrivo sa vydal našim smerom, videla som, ako strýko Og vyšiel na svojom vozíku na olupujúcu sa verandu, aby sa bližšie pozrel na to, z čoho sa, ako nepochybne dúfal, vyvinie šarvátka. Visela som tam Wilovi v náručí, neschopná prikrášliť, čo videl, či rozbehnúť sa s ním dozadu do nášho broskyňového sadu, jedinej krásnej časti našej farmy. Zavrela som oči a vyčkávala, ako sa ockovým príchodom naplno zrazí môj život s Wilovým.

Zrážka prišla prekvapivo odzadu.

Seth sa prebral. Potichu nás sledoval, až kým v ňom nevzkypel hnev, a z celej sily sa vrhol Wilovi na chrbát. Bitka, ktorá nasledovala, mi teraz pripadá bizarná, v pamäti mi utkvela spomalená a zahmlená verzia toho, čo sa v skutočnosti odohralo. Vybavujem si detaily, ktoré si dodnes neviem vysvetliť, napríklad ako sa Wilovi podarilo pomaly ma položiť na zem mimo dosahu nebezpečenstva a ako sa chlapci nado mnou roztočili ako malé tornádo. Wil tancoval vo vzduchu ako vták, aby sa vyhol Sethovým zúrivým úderom. Jasne si spomínam na jednu Wilovu tvrdú ranu, po ktorej Seth pristál na zemi s krvavým nosom a nadávajúc, a na príchod môjho otca lapajúceho po dychu, ako vytiahol Setha na nohy a potom sa postavil medzi oboch chlapcov s rozťahnutými rukami ako rozhodca.

Seth fučal a tlačil hrudou na ockovu dlaň, nadával Wilovi a pokúšal sa dostať k nemu. Wil pokojne cúvol a díval sa pritom na Setha ako vlk sebavedomo hľadiaci na svoju korisť.

„Kto, doparoma, si, chlapče?“ zakričal ocko na Wila. Nato varovne vyštekol na Setha, aby sa upokojil, a schmatol pästou golier synovej košele.

„Wilson Moon, pane,“ odvetil Wil pokojne, nespúšťajúc zrak zo Setha, a zľahka sa dotkol čiapky, ktorá sa mu nejako udržala na hlave.

„To mi nič nehovorí,“ odsekol ocko.

„Iba tadialto prechádzam, pane.“

„Prechádzaš tadialto s mojou dcérou v náručí a mojím synom na chrbte?“ opýtal sa ocko nevrlým hlasom, podozrievavo a zmätene.

„Áno, pane,“ znela Wilova odpoveď a nepokúšal sa o žiadne vysvetlenie, iba dodal: „Ju som zodvihol zo zeme a jeho som sa pokúšal zbaviť.“

Ocko sklopil zrak k zemi, kde som sedela. Obzeral si môj opuchnutý členok a roztrhané šaty, no nezašiel pohľadom tak ďaleko, aby hľadal dôkaz v mojich očiach. Potom sa ma opýtal: „Ublížil ti tento chlapec?“

„Nie, ocko,“ odvetila som pravdivo. „Bola to Sethova chyba. Ten chlapec ma našiel zranenú a iba mi chcel pomôcť dostať sa domov, to je všetko.“

„To nie je pravda!“ zavrčal Seth. „Ten sukin syn nás sledoval celou cestou z mesta, aby ju dostal do svojich špinavých rúk.“ S novou dávkou hnevu sa natlačil na otca, namieril pästou vo vzduchu na Wila a zakričal: „Zabijem ťa, ty mexikánsky bastard!“

Ocko zovrel Setha pevnejšie a so zvrášteným čelom prechádzal pohľadom odo mňa k Wilovi a potom znova ku mne. Prikázal Sethovi, aby zmĺkol, a vážne sa ma opýtal: „Je to pravda?“

„Nie, ocko,“ zopakovala som. „Seth je len opitý.“

„To je mi jasné,“ poznamenal ocko a unavene sa pozrel na syna, ktorý sa konečne podvolil jeho zovretiu, iba tam stál a namosúrene kopal do zeme ako zúrivé dieťa.

Ocko si znova poriadne obzrel Wila, mávol naňho voľnou rukou a povedal: „Vypadni odtiaľto, chlapče, a už ťa nechcem vidieť v blízkosti môjho pozemku ani mojej rodiny. Je ti to jasné?“

„Áno, pane. Jasné ako facka,“ prikývol Wil a potiahol prstom za okraj čiapky.

Obrátil sa bez toho, aby sa na mňa pozrel, a pokojne sa vybral cez žlté pole späť do mesta. Zdalo sa, akoby z neho levanduľovo-modrý horizont usrkával dovtedy, kým sa jeho postava úplne nezmenšila a nezmizla. Premýšľala som, či šiel nazad k železnici. Ak bolo preňho každé miesto rovnako dobré ako hocijaké iné, nejaké iné miesto po tejto trati by mohlo byť preňho teraz lepšie ako toto, v ktorom žil Seth. Nikdy mi nenapadlo, že kým mizol v diaľke, myslel na to, že Iola sa preňho stala miestom lepším než všetky ostatné. Nie miestom, z ktorého by mal utiecť kvôli Sethovi, ale miestom, v ktorom zostane kvôli mne.

„Celý ten čas, ako som kráčal preč,“ povedal mi neskôr, keď sme spolu ležali schovaní pod prikrývkou v jeho posteli, „som premýšľal, ako sa zasa dostať k tebe.“

Často si želám, aby vtedy bol pokračoval v ceste a naskočil na najbližší vlak vedúci niekam inam.

Ocko znechutene odstrčil môjho brata a ten bez protestov vyrazil smerom k prasacej ohrade. Ocko sa zohol, s veľkou námahou ma zdvihol a odniesol k domu. V porovnaní s Wilom mi pripadal kostnatejší a viac neistý. Neťažila ho ani tak moja hmotnosť, ako tie roky útrap od smrti mojej matky. Neodvážila som sa objasť ho okolo krku ako Wila zo strachu, že by som ho mohla stiahnuť k zemi. Rovnako ako farma, aj môj otec každým dňom chradol o kúsok viac, a keď ma teraz niesol vo svojom kedysi pevnom náručí, pripadalo mi to, akoby ma prenášal nejaký vetchý, starý mul. Chcela som mu povedať, aby ma zložil na zem, že môžem odkrívať, ale vedela som, že by ma neposlúchol. A ocko nemal rád zbytočné reči.

Keď ma vyniesol po zvetraných schodoch na verandu a popri Ogovom invalidnom vozíku až k dverám, strýko Ogden zo seba vydal dlhý vysoký hvizd. Jeho zlovestný úškrn mi prezradil, že si to predstavenie užil, že ho moje zranenie ani trochu nezaujíma a že veľmi dúfa, že prídu ďalšie problémy. Tie, žiaľ, naozaj prišli. Ocko si ho nevšímal a preniesol ma dovnútra, kde ma položil na pohovku, a potom odišiel do kuchyne zavolať doktorovi Bernettovi. Vyložila som si nohu na mušelínové vankúše, ktoré vlastnoručne ušila moja mama, a čakala som.

Mama hovorila tejto izbe salón. Mali sme dovolené používať ho iba v nedeľu popoludní, keď sme boli s chlapcami umytí a zamĺknutí po návšteve kostola. So Sethom a Calom sme hrávali nekonečné hodiny dámu na drevenej šachovnici, vychudnuté telá rozťahané po pletenom koberci, zatiaľ čo si matka študovala Bibliu vo svojom hojdacom kresle v kúte a otec striedavo čítal noviny a driemal na zlatožltej pohovke. Často nás navštevovala teta Vivian, ktorá si prenajímala izbu v ubytovni v meste. Snažila sa len tak ticho sedieť a vyšívať, ale robila si časté prestávky, aby nám mohla rozpovedať príbeh, ktorý čítala v časopise *Collier's* alebo videla v spravodajskom týždenníku pred filmovým predstavením v kine v Montrose. Keby nebolo jej, nevedela by som o mieste zvanom Hollywood ani o ľubozvučných menách jeho hlavných hviezd: Errol Flynn, Basil Rathbone, Greer Garsonová a moja obľúbená – pre tie pravidelné, zaoblené slabiky – Olivia de Havillandová. Predstavovala som si, že bola rovnako krásna ako jej meno. Matka to všetko nazývala nezmyslami, vďaka čomu sa nám každá pikantná novinka, s ktorou teta Viv prišla, páčila ešte o čosi viac. Občas Viv presvedčila matku, aby nám dovolila vypočuť si v rádiu scénu Laurela a Hardyho. S chlapcami sme sa váľali od smiechu, až kým

Seth nedal priechod svojej pochabosti natoľko, že sa prestal ovládať a vrazil Calovi päťou alebo sa s ním začal biť. Matka potom prikázala vypnúť rádio a vyhnala nás deti zo salóna. Odchádzala som odtiaľ neochotne, ale poslušne, zvyknutá na to, že som sa previnila spolu s nimi, a Viv na mňa vždy vrhla chápaný, ospravedlňujúci pohľad.

Kým som sedela v tichom súmraku s tými nepríjemnými spomienkami a čakala, kedy príde doktor a prezrie mi členok, dospela som k názoru, že ak by ma matka sledovala odniekiaľ z nebeskej vyhladky, dokonca aj teraz by ma vyhrešila za nohu vyloženú na pohovke. Na stene oproti mne bola zavesená biela polica, na ktorej mala moja matka vystavenú zbierku porcelánových krížov. Pod ňou visel jeden z jej zručne vyšítych biblických veršov, ktorých vyrobila niekoľko a rozvešala ich po celom dome, aby slúžili ako inšpirácia a zároveň napomenutie. Tento znázorňoval dve ruky vypínajúce sa k modlitbe a okolo nich žalm: „On musí rásť, a ja sa umenšovať. Ján, 3:30.“ Trochu zahanbene som si všimla prach pokrývajúci jeho rám z tmavého dreva. Na protiľahlej stene visela ďalšia výšivka, olemovaná stuhou z modrých kvetov: „Ja na teba nezapudnem. Ajhľa, do dlaní som si ťa vyryl. Izaiáš, 49:16.“ Matne som si spomínala na kázeň v kostole o tomto žalme a na matku, ktorá sa ku mne načiahla, keď som poslušne sedela vedľa nej v lavici, jemne mi stisla stehno a hneď nato si opäť zložila ruky do lona, ako sa patrí.

Cez priesvitné závesy v salóne som videla hlavu a jedno tučné plece strýka Oga vyčnievajúce spoza vysokého dreveného operadla invalidného vozíka. Napchal si do líca chuchvalec žuvacieho tabaku a potom sa z verandy zahľadel smerom, ktorým odišiel Wil, akoby stále sledoval jeho siluetu. Každých pár minút si k perám

zdvihol červenú plechovku od kávy, aby si do nej odpľul, a následne do seba prevrátil ďalší dúšok zo striebornej fľašky.

V tomto istom salóne Ogden dvoril tete Viv, vtedy tak veľmi iný, že som si len ťažko vedela spojiť toho očarujúceho mladého študenta, ktorý k nám raz prišiel na návštevu, s tým zlomeným mužom chradnúcim na verande. S Viv sa stretli v roku 1941 na tanečnej zábave na štátnej vysokej škole v Gunnisone, ktorú Og navštevoval. Vivian šla na zábavu bez pozvánky s dvomi kamarátkami. Všetky tri hľadali ľubostný vzťah a všetkým sa im úspešne podarilo uloviť študentov, ktorí napokon pred nimi pokľakli so žiadosťou o ruku. Ako nám povedala Vivian, keď sa ráno po zábave zjavila v našej kuchyni na raňajky, od radosti celá bez seba, jej študent bol tým najlepším úlovkom zo všetkých.

Keď o týždeň priviedla Ogdena do nášho domu na sobotňajšiu večeru, nemohla som s ňou nesúhlasiť. Viv mi povedala, že nebol pekný ako Clark Gable vo filme *Stalo sa jednej noci*, ale neodolateľný ako Fred Astaire vo filme *Svet valčíkov*. Nikdy som nevidela žiadne filmové predstavenie, takže som si nebola istá, čo tým myslela, až kým som nevidela Oga, ako vyskočil zo svojho červeného Pontiacu a rozbehol sa po našej cestičke tak zľahka, až to vyzeralo, akoby sa špičky jeho hnedo-bielych topánok takmer nedotýkali zeme. Viv zvýskla a bežala ho privítať. Hnedé stočené pramene vlasov, s ktorými sa celé popoludnie nervózne pohrávala, mala prilakované k hlave tak pevne, že ani neposkočili. Og si pri vchodových dverách potriasol rukou s ocom a mojej matke odovzdal kyticu kvetov. S červeným motýlikom a s chichotajúcou sa Viv držiaca jeho ruku prihopkal do nášho domu ako nejaký vyparadený zajac.

Celý večer živo rozprával, bavil moju rodinu príbehmi o svojich dobrodružstvách. Dokonca aj moja matka, očividne zaskočená jeho zápalom a iste sa obávajúca o jeho vykúpenie, sa jeden či dva razy zasmiala na jeho vtipoch. Nikdy som nepoznala nikoho, kto videl východ slnka nad Veľkým kaňonom, kto sa vyštveral na viac ako štyri kilometre vysoký vrch v neďalekom pohorí San Juan, viezol sa na visiacej kovovej sedačke a zbrázdil zasnežený svah s dvoma doskami priviazanými na chodidlách na severe v Idahu. Ogden toto všetko – a ešte ďalšie veci – zažil so svojím bratom Jimmym a zdalo sa, že pri rozprávaní svojich príbehov znova prežíval to vzrušenie z každej zo svojich eskapád. Dokonca vyskočil od prestretého stola, aby predviedol, ako lyžuje. Paže prisunuté pevne k telu zohnuté do tvaru písmena L, v rukách imaginárne palice, pokrčené kolená a hojdajúce sa boky. Vydával pritom rytmické svišťavé zvuky a lyžoval po svahu zo svojich spomienok, zatiaľ čo my ostatní sme sedeli držiac príbory vo vzduchu uprostred prežúvania a Vivian celá žiarila.

Nasledujúcu sobotu priviedol Og na večeru Jimmyho a na veľké pobavenie – moje aj chlapcov – sa teatrálnosť ich vystúpenia zdvojnásobila. Jimmy bol o pár rokov mladší než Og, postavou bol rovnako vrtký a mal dokonca ešte väčšiu tendenciu vzplanúť. Fungovalo im to spolu ako Bergenovi s McCarthym a vniesli do nášho domu život a smiech.

Og a Vivian sa zosobášili ešte v ten istý rok krátko pred žatvou. Kostol sme vyzdobili bledoružovými stužkami a fialovými penstemonmi, ktoré sme s matkou natrhali na okraji sadu. Jimmy stál vedľa Ogdena a spoločne čakali, ako Vivian vkráča uličkou. Obaja sa škerili, akoby každú chvíľu mali vybuchnúť v hysterickom záchvate smiechu.

Nikto v drevenom kostole v ten deň nemohol predvídať, že za menej ako tri mesiace sa muži v uniformách ďaleko na druhom konci sveta rozhodnú zhodiť bomby na havajský prístav, o ktorom sme nikdy nepočuli, a dôsledkom bude, že odvedú Ogdena a Jimmyho do vojny.

Keď som mala asi päť rokov, rýchlosťou blesku sa po meste rozšírila správa, že pán Massey, bankár z Montrose, zastal so svojím nablýskaným autom značky Auburn Speedster slonovinovej farby na železničných koľajach v Iole a že ho zdemolovala prichádzajúca lokomotíva. Ľudia vraveli, že pána Masseyho rozdrvilo na sedadle vodiča a celé auto sa okolo neho omotalo ako ulita. Iné klebety rozhlasovali, že mu kolesá vlaku odťali hlavu alebo že vyletel z otvoreného kabrioletu na čelné sklo lokomotívy, a kým posledný raz vydýchol, díval sa rušňovodičovi rovno do očí. Pravda bola taká, že pán Massey vyskočil z auta ešte pred nárazom a vyhol sa zraneniu, ale stala sa z toho taká bizarná historka, že kým sa skončil deň, takmer každý v meste sa prešiel autom, na koni či na bicykli okolo železničnej trate, aby si obzrel to rozdrvené auto na vlastné oči. S ockom a s Calom sme práve rozvážali broskyne, ja som sedela na prevrátenom veľkom koši medzi ich dvoma sedadlami, keď ocko zabočil nákladiakom na cestu, po ktorej sme nejazdievali často, a vzal nás popri stanici a cez koľaje. Nádherný automobil – kedysi pri jazde po Hlavnej taký obdivovaný, kontakt s iným spôsobom života, o ktorom ľudia v Iole ani len nepremýšľali – sa zmenil na hromadu trosiek a zostala z neho len obrovská rozdrvená konzerva.

Vojna spravila s Ogdenom presne to, čo vlak urobil s elegantným automobilom pána Masseyho: vzala si niečo jedinečne krásne a nádejné a rozmliaždila to. O rok neskôr nehoda, ktorá nám vzala Cala, Vivian a moju matku, rozdrvila moju rodinu. Už

odmalička som sa učila, aká neústupná je skaza. Spoza okna salóna mi Og každým svojím nahnevaným hnedým pľuvacom do plechovky, každým dúškom whisky pripomínal, aby som neverila tomu, ako veci vyzerajú, lebo nie sú náznakom toho, čo môže prísť.

Keď môj otec zakričal z kuchyne, že doktor Bernette je na ceste, a potom za sebou tresol sieťovanými dverami a odišiel za svojimi povinnosťami, už som takmer zabudla na svoj zranený členok. Myslela som na Wila a zvažovala svoju túžbu vidieť ho znova napriek jasnému pocitu, že by bolo najrozumnejšie nechať všetky myšlienky naňho tak, kým je v nich ešte krásny a nedotknutý.

Tri

Môj členok nebol zlomený. Doktor Bernette mi ho obviazal širokým bielym obvazom a nariadil mi, aby som naň zopár dní nestúpala. Jeho auto nedošlo ešte ani na koniec našej dlhej príjazdovej cesty, keď som neposlúchla jeho príkaz a odkrývala do kuchyne variť. Urobila som dobre, pretože zranená či nie, ocko, Og aj Seth sa o siedmej ukázali pri kuchynskom stole hladní ako každý večer a s očakávaním, že som im nachystala jedlo. Večeru som pripravila narýchlo – hovädzie mäso nakrájané na kocky opražené s kapustou z našej záhrady, miskú rožkov, ktoré zostali z predchádzajúceho večera, štyri klasy maslovej kukurice a posledné kúsky dvojdňového broskyňového koláča –, ale nikto sa nestážoval. Jediným zvukom počas takmer celej večere bolo cinkanie príborov o tanieri a občasné odgrgnutie strýka Oga. Seth mal sklonenú hlavu, pokúšal sa schovávať pomliaždený, opuchnutý nos. Vrchovato si nakladal jedlo do úst a potom ho doslova hltal. Buď mal po tej bitke neukojiteľný hlad, alebo chcel jednoducho čo najrýchlejšie odísť od stola. Vyprázdnil svoj tanier za polovičný čas oproti nám ostatným a okamžite vstal.

„Dnes večer nejdeš von, synak,“ rozhodol ocko skôr, ako mal Seth šancu oznámiť svoje plány.

„Prečo sa staráš?“ odsekol Seth žmúriac, akoby bolo svetlo v kuchyni príliš ostré. So zohyzeným nosom vyzerala jeho tvár úplne inak.

„Daj si pozor na ústa, chlapče,“ varoval ho ocko. Natrel si rožok maslom, poriadne si odhryzol, pomaly prežúval a hľadel pritom na prázdny kus stola medzi sebou a Sethom.

Seth nervózne prekračoval z nohy na nohu. Ocko prehltol, nakázal mu, aby si sadol, a dodal: „Večera sa ešte neskončila.“

Moja matka riadila našu rodinu podľa tých najprísnejších pravidiel etikety, metodizmu a praktickosti. V jej mysli sa viac-menej všetko dalo robiť správnym alebo nesprávnym spôsobom – od stolovania cez rozprávanie, vyšívanie, až po správny spôsob, ako si natrieť majonézu na kúsok sendvičového chleba, vyprašiť koberec či prinútiť sliepky, aby znášali viac vajec. V kostole sme si nesmeli prekrižiť nohy, nemohli sme prehovoriť k niekomu staršiemu, ak nás sám neoslovil, ani jazdiť na koni bez sedla. A ja ako dievča som na verejnosti nemohla utekať, jedine na hodine telesnej výchovy, keď som ešte chodievala do školy. Po matkinej smrti sa ocko snažil dodržiavať jej prísne zásady a všadeprítomné pravidlá, ale nikdy to nebolo v jeho povahe – a vynucovať si ich ešte o to menej. Výchova detí bola matkinou doménou, a keď bola preč, zdalo sa, že nikdy nevedel, čo si má s nami počať. Keď si spomenul, určil nejaké pravidlo, ale bolo to skôr na znak úcty k matke alebo pre mizernú náladu, než preto, že by mu skutočne záležalo na našom správaní. A staré pravidlá uplatňoval tak sporadicky, že sme so Sethom nikdy nevedeli, čo by sme mali dodržiavať a kedy. Väčšinou Seth dojedol a vstal od stola, kedykoľvek sa mu zapáčilo. Odo mňa sa

očakávalo, že umyjem riad, to bolo jasné, takže som sa neponáhľala a vždy dojedala posledná. V ten večer však platili nové pravidlá.

„Dnes večer umývaš riad ty,“ oznámil ocko Sethovi pred tým, ako si znova odhryzol z rožka.

Neviem, či toto vecné oznámenie ohromilo viac mňa alebo Setha. Zásada, ktorá sa v našej rodine dôsledne dodržiavala, bola, že ženy robili všetky domáce práce. Moja matka tak robila bez reptania. Či bola táto ockova nezvyčajná požiadavka spôsobená obavou o môj členok, alebo mala byť trestom pre Setha, či oboje naraz, to nám nepovedal. Seth zaklonil hlavu a zastonal. Strýko Og sa sipľavo a posmešne zachechtal.

Ocko dojedol rožok, utrel si pery do mušelinového obrúska a poznamenal: „Ten mexický chlapec je už dávno preč. A ak aj nie je, ísť po ňom iba privodí problémy, ktoré táto rodina nepotrebuje.“

Ockov predpoklad, že Wil je Mexičan, upútal pozornosť nás všetkých.

„Mexický chlapec?“ zavrčal Og pohrdavo, plesol si po krátkom kýpti pravej nohy a potom vynadal Sethovi: „Nechal si sa premôcť mexickým imigrantom, ty baba?“

„Možno to nie je Mexičan,“ ohradil sa Seth ostro. „Netuším, čo je zač, iba viem, že je to sukin syn.“

„Stačilo,“ zavelil ocko. Neviem, či nemohol vystáť ich predsudky alebo nevraživosť, alebo mu skrátka prekážal zvuk ich hlasov.

Chcela som vstať a povedať im, že o Wilsonovi Moonovi nevedia vôbec nič. Už vtedy sa mi zdalo, že mi Wil tak nejako patrila a že tí muži pri stole, hoci to boli moji príbuzní, pre mňa teraz znamenali menej než on.

Matka ma svojím príkladom naučila jedno pravidlo – žena urobí sama sebe službu, keď bude hovoriť čo najmenej. Často som ju

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Plyniem ako rieka.***

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.